

Matvieieva S. A. Formation of Online Journalism Terminology

In the article on the example of the term «online journalism» the formation of a term system of a new journalism studies branch – online journalism – in Russian and Ukrainian linguistics is analyzed. It is proved that current linguistic science has not produced an unambiguous definition of the term yet, that gives reason to believe that this online journalism branch is not only a new and young one, but is still in the process of evolution and search of its form and content and requires the development of terminological and methodological apparatus.

Key words: online journalism, term, conceptual apparatus, term system, Internet, hypertextuality, interactivity.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2013 р.

Прийнято до друку 28.02.2013 р.

Рецензент – д. пед. н., проф. Горошкіна О. М.

УДК 811.111'373.2'373.611

О. В. Мігорян

**ДІАХРОННО-СТРУКТУРНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ
ВІДІМЕННИКОВИХ ПРЕФІКСАЛЬНО-ОНОМАСІОЛОГІЧНИХ
КАТЕГОРІЙ**

Питання, що стосуються шляхів створення, закріплення та розподілення найменувань за різними фрагментами об'єктивної реальності залишаються актуальними з огляду на невичерпність проблематики номінативної діяльності людини. Тому виникає назріла потреба в поглибленому вивченні різноспрямованих еволюційних змін, пов'язаних зі становленням і подальшим розвитком сукупності номінативних процесів, що відбувалися в історії розвитку англійського префіксального словотворення.

Сьогодні на порядок денний чимраз виразніше ставляться питання, пов'язані з апробацією та знаходженням нових шляхів дослідження дериваційної семантики в межах префіксально-ономасіологічних категорій у зв'язку з широким запровадженням елементів формально-семантичного моделювання й корпусного аналізу [1; 2; 3; 4; 5 та ін.]. Однак дериваційно-ономасіологічний аспект розвитку префіксального словотворення, незважаючи на його важливість для збагачення словникового складу сучасної англійської мови, донині залишається найменш висвітленим у науковій літературі та лексикографічній практиці.

Метою нашої статті є дослідження динаміки, що простежується у продуктивності моделей, утворених із участю лексики-семантичних груп

(ЛСГ) відіменникових префіксальних похідних у межах кожної ономасіологічної категорії. Щоб досягнути поставленої мети, нами виокремлені такі основні завдання: 1) виокремити структурно-семантичні моделі, які утворюють ономасіологічні категорії; 2) визначити продуктивність структурно-семантичні моделі, які утворюють ономасіологічні категорії; 3) описати динаміку структурно-семантичних моделей, які утворюють ономасіологічні категорії.

Для класифікації іменникових основ були відібрані 4324 префіксальних похідних та виокремлено такі ЛСГ, запропоновані П. П. Литвиновим [4]: (N₁) іменники на позначення навколишнього світу, географії; (N₂) іменники на позначення погоди та стихійних явищ; (N₃) іменники на позначення геометричних фігур та розміру; (N₄) іменники на позначення часу; (N₅) іменники на позначення предметів та субстанцій; (N₆) іменники на позначення об'єктів рослинного і тваринного світу; (N₇) іменники на позначення людини; (N₈) іменники на позначення житла; (N₉) іменники на позначення одягу; (N₁₀) іменники на позначення різновидів харчування; (N₁₁) іменники на позначення почуттів; (N₁₂) іменники на позначення мислення та освіти; (N₁₃) іменники на позначення культури та науки; (N₁₄) іменники на позначення виконання дій; (N₁₅) іменники на позначення пересування у просторі за допомогою транспортних засобів; (N₁₆) іменники на позначення шляхів та способів спілкування; (N₁₇) іменники на позначення суспільно важливих предметів і явищ; (N₁₈) іменники на позначення хвороб і способів їх лікування; (N₁₉) іменники на позначення фізичного стану.

Щоб визначити продуктивність структурно-семантичних моделей будемо керуватися встановленими М. М. Полюжиним її межах: продуктивні моделі – такі, що утворюють 11 і більше префіксальних похідних; непродуктивні – від 1 до 10 префіксальних похідних [5, с. 116].

Найбільш активно іменникові твірні основи приймали у часть у формуванні ономасіологічної категорії оцінки (**ОКО**). Протягом чотирьох періодів розвитку англійської мови ЛСГ іменникових твірних основ **ОКО** характеризувалися 9 продуктивними структурно-семантичними моделями:

Pr + N₃ → D Pr + N₇ → D, Pr + N₁₁ → D, Pr + N₁₂ → D, Pr + N₁₄ → D, Pr + N₁₆ → D, Pr + N₁₇ → D, Pr + N₅ → D і Pr + N₁₅ → D та 7 непродуктивними: Pr + N₂ → D, Pr + N₄ → D, Pr + N₁ → D, Pr + N₈ → D, Pr + N₉ → D, Pr + N₁₀ → D, Pr + N₁₈ → D. Наприклад: *efen-ling* (N₃ рівень), *for-tyhtend* – (N₇ підбурювач), *dis-honor* (N₁₁ честь), *en-sample* (N₁₂ зразок), *ge-lomlæcing* (N₁₄ використовувати), *ed-wille* (N₁ джерело), *over-clothing* (N₉ одяг), *on-lisness* (N₁₈ полегшення болю).

В утворенні ономасіологічних категорій каузативності (**ОККз**), соціативності (**ОКС**), локативності (**ОКЛ**) та заперечення (**ОКЗ**) активність іменникових твірних основ збільшилася у пізніші періоди розвитку англійської мови. Так, для **ОККз** упродовж усієї історії розвитку англійської мови характерні продуктивні структурно-семантичні моделі:

Pr + N8 → D, Pr + N13 → D, Pr + N15 → D, які репрезентують її з ранньоновоанглійського періоду; непродуктивні: Pr + N4 → D, Pr + N9 → D, Pr + N10 → D, Pr + N17 → D, Pr + N18 → D, Pr + N19 → D та моделі, продуктивність яких зросла у ранньоновоанглійській мові: Pr + N1 → D, Pr + N2 → D, Pr + N3 → D, Pr + N5 → D, Pr + N6 → D, Pr + N7 → D, Pr + N12 → D, Pr + N14 → D, Pr + N16 → D та у середньоанглійській – Pr + N11 → D. Наприклад: *en-camp* (N8 табір), *and-bitra* (N10 вживання їжі), *a-lefedness* (N18 слабкість), *be-dew* (N2 роса), *æ-wirlda* (N16 осуд).

У формуванні **ОКІ** іменникові твірні основи не беруть активної участі, оскільки лише дві структурно-семантичні моделі виявилися продуктивними впродовж усієї історії розвитку англійської мови: Pr + N7 → D, Pr + N15 → D, наприклад: *on-eardiend* (N7 житель), *fore-scip* (N15 корабель). Однак простежується тенденція до збільшення відіменникових похідних у межах цієї ОК, тобто набування нею статусу відіменникової. Наше твердження ґрунтується на збільшенні продуктивних моделей у середньоанглійському: Pr + N1 → D, Pr + N14 → D, Pr + N16 → D та у ранньоновоанглійському періодах – Pr + N3 → D, Pr + N5 → D, для неї також характерні дванадцять непродуктивних моделей: Pr + N2 → D, Pr + N4 → D, Pr + N6 → D, Pr + N8 → D, Pr + N9 → D, Pr + N10 → D, Pr + N11 → D, Pr + N12 → D, Pr + N13 → D, Pr + N17 → D, Pr + N18 → D, Pr + N19 → D. Наприклад: *in-weorc* (N14 робота), *niper-ecg* (N3 кут), *in-nest* (N6 гніздо), *in-meat* (N10 м'ясо), *en-throne* (N17 трон).

Для **ОКЗ** характерні структурно-семантичні моделі, які впродовж усієї історії розвитку англійської мови залишалися продуктивними або непродуктивними. Наприклад, Pr + N11 → D (*ortreownness* (довіра)) є продуктивною; Pr + N12 → D (*un-gewittigness* (розум)), Pr + N16 → D (*un-rihtcraefing* (випрадання)) є моделями, які стали продуктивними вже у середньоанглійській мові, а Pr + N7 → D (*wan* + *bode* (посланець)), Pr + N14 → D (*non-packing* (пакування)), Pr + N17 → D (*mis-order* (порядок)) – у ранньоновоанглійський період. Pr + N1 → D, Pr + N2 → D, Pr + N3 → D, Pr + N4 → D, Pr + N5 → D, Pr + N6 → D, Pr + N8 → D, Pr + N9 → D, Pr + N10 → D, Pr + N13 → D, Pr + N15 → D, Pr + N18 → D, Pr + N19 → D залишилися непродуктивними: *in-proportion* (N3 пропорція), *dis-board* (N15 палуба).

ОКС упродовж усієї історії розвитку англійської мови реалізувалася трьома продуктивними структурно-семантичними моделями: Pr + N7 → D, Pr + N13 → D, Pr + N16 → D, двома моделями, продуктивність яких зросла у ранньоновоанглійському періоді: Pr + N12 → D та Pr + N14 → D. Наприклад: *mid-spreccende* (N16 промова), *ge-boht* (N12 думка). Решта 12 моделей, характерних для цієї ОК, є непродуктивними: Pr + N1 → D, Pr + N3 → D, Pr + N4 → D, Pr + N5 → D, Pr + N8 → D, Pr + N9 → D, Pr + N10 → D, Pr + N11 → D, Pr + N15 → D, Pr + N17 → D, Pr + N18 → D, Pr + N19 → D. Наприклад: *æg-hwider* (N1 напрямок), *super-reflexion* (N19 розслаблення).

Решта ономазіологічних категорій, а саме ономазіологічна категорія фазовості (**ОКФ**), контрарності (**ОККн**), партитивності (**ОКП**), ранговості (**ОКР**), квантитивності (**ОККв**) не характеризуються активною сполучуваністю іменникових твірних основ із їхніми префіксами. Тринадцять виокремлених нами структурно-семантичних моделей **ОКФ** ($Pr + N1 \rightarrow D, Pr + N2 \rightarrow D, Pr + N3 \rightarrow D, Pr + N4 \rightarrow D, Pr + N5 \rightarrow D, Pr + N6 \rightarrow D, Pr + N8 \rightarrow D, Pr + N10 \rightarrow D, Pr + N11 \rightarrow D, Pr + N13 \rightarrow D, Pr + N15 \rightarrow D, Pr + N17 \rightarrow D, Pr + N19 \rightarrow D$) є непродуктивними, наприклад: *a-room* (N8 кімната), *pre-Adam* (N13 перша людина на Землі). Продуктивними виявилися: $Pr + N7 \rightarrow D$ (*fore-fader* (батько)) і $Pr + N12 \rightarrow D$ (*fore-gesceawung* (думка)). Моделями, продуктивність яких зросла у середньоанглійській мові, є $Pr + N16 \rightarrow D$ (*efet-foregifnes* (прощення)), у ранньоніованглійській – $Pr + N14 \rightarrow D$ (*bifor-rediinge* (підготувати)).

Для **ОККн** упродовж чотирьох періодів розвитку англійської мови характерні в основному непродуктивні структурно-семантичні моделі (12): $Pr + N1 \rightarrow D, Pr + N2 \rightarrow D, Pr + N3 \rightarrow D, Pr + N4 \rightarrow D, Pr + N5 \rightarrow D, Pr + N6 \rightarrow D, Pr + N8 \rightarrow D, Pr + N10 \rightarrow D, Pr + N13 \rightarrow D, Pr + N14 \rightarrow D, Pr + N15 \rightarrow D, Pr + N17 \rightarrow D$; моделі, продуктивність яких збільшилася у ранньоніованглійському періоді (4): $Pr + N7 \rightarrow D, Pr + N9 \rightarrow D, Pr + N11 \rightarrow D, Pr + N12 \rightarrow D$. Зафіксовано тільки одну продуктивну $Pr + N16 \rightarrow D$ починаючи з давньоанглійської мови. Наприклад: *un-root* (N6 корінь), *wip-lean* (N17 нагорода), *un-veil* (N9 вуаль), *æt-sporning* (N16 помилятися).

У формуванні **ОКП** іменникові твірні основи не беруть активної участі, оскільки тільки одна структурно-семантична модель виявилася продуктивною, а саме – $Pr + N3 \rightarrow D$ (*midn-sumor* (літо)), характерна для ранньоніованглійського та новоанглійського періодів. Решта моделей (13): $Pr + N1 \rightarrow D, Pr + N4 \rightarrow D, Pr + N5 \rightarrow D, Pr + N6 \rightarrow D, Pr + N7 \rightarrow D, Pr + N8 \rightarrow D, Pr + N9 \rightarrow D, Pr + N11 \rightarrow D, Pr + N12 \rightarrow D, Pr + N13 \rightarrow D, Pr + N14 \rightarrow D, Pr + N15 \rightarrow D, Pr + N19 \rightarrow D$ є непродуктивними. Наприклад: *demi-premises* (N8 маєток), *demi-vill* (N11 село), *sub-culture* (N13 культура).

Непродуктивними структурно-семантичними моделями (7) **ОКР** впродовж усієї історії розвитку англійської мови виявилися: $Pr + N1 \rightarrow D, Pr + N3 \rightarrow D, Pr + N8 \rightarrow D, Pr + N11 \rightarrow D, Pr + N12 \rightarrow D, Pr + N14 \rightarrow D, Pr + N15 \rightarrow D$, продуктивною – $Pr + N19 \rightarrow D$ тільки у давньоанглійській мові, наприклад: *under-dark* (N1 темнота), *fore-sail* (N15 вітрильник). Для цієї категорії характерна також модель, продуктивність якої знизилася у ранньоніованглійській мові, а саме – $Pr + N7 \rightarrow D$ (*fram-rinc* (чоловік)).

Виокремлено такі структурно-семантичні моделі **ОККв**: $Pr + N1 \rightarrow D, Pr + N2 \rightarrow D, Pr + N3 \rightarrow D, Pr + N4 \rightarrow D, Pr + N5 \rightarrow D, Pr + N6 \rightarrow D, Pr + N7 \rightarrow D, Pr + N8 \rightarrow D, Pr + N11 \rightarrow D, Pr + N15 \rightarrow D, Pr + N16 \rightarrow D,$

Pr + N17 → D, наприклад: *an-nihte* (N4 ніч), *an-hyrne* (N6 піз), *an-spræce* (N16 висловлення). Усі її моделі належать до непродуктивних.

Отже, аналіз результатів нашого дослідження показав, що суто відіменниковою ономасіологічною категорією є категорія оцінки, оскільки більша половина її структурно-семантичних моделей є продуктивними починаючи з давньоанглійської мови і продовжують такими бути і досі. Динаміка англійської мови зумовила розширення сполучувальних можливостей префіксів ономасіологічних категорій каузативності, соціативності, локативності та заперечення з іменниковими твірними основами, продуктивність моделей яких зросла в ранні етапи розвитку англійської мови. Решта ономасіологічних категорій, такі як категорії фазовості, контрарності, партитивності, ранговості, квантитивності не характеризуються великою кількістю продуктивних моделей. Перспективою подальшого наукового пошуку може бути дослідження діахронно-ономасіологічного аспекту відад'єктивних та відадвербіальних префіксальних похідних.

Список використаної літератури

1. Biber D. Corpus linguistics: Investigating language structure and use / D. Biber. S. Conrad. – Cambridge : Cambridge University Press, 2000. – 300 р. **2. Єнікєєва С. М.** Розвиток системи словотвору як синергетичний процес / С. М. Єнікєєва // Мова і культура. – К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2010. – Вип. 12. – С. 46 – 53. **3. Царев П. В.** Продуктивное именное словообразование в современном английском языке / П. В. Царев. – М. : Наука, 1991. – 240 с. **4. Литвинов П. П.** Англо-русский и русско-английский синонимический словарь / П. П. Литвинов. – М. : Астрель : АСТ, 2007. – 379 с. **5. Полюжин М. М.** Діахронно-семантичний аспект префіксального словообразования в английском языке : автореф. дис. на соиск. учен. степ. док. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки» / М. М. Полюжин. – М., 1992. – 42 с.

Мігорян О. В. Діахронно-структурні характеристики відіменникових префіксально-ономасіологічних категорій

У статті зроблено спробу простежити динаміку продуктивності сполучуваності префіксів різних ономасіологічних категорій з лексико-семантичними групами іменникових твірних основ протягом чотирьох періодів розвитку англійської мови. Нами було виокремлено продуктивні та непродуктивні структурно-семантичні моделі префіксальних похідних в межах ономасіологічних категорій локативності, соціативності, фазовості, партитивності, квантитивності, оцінки, каузативності, заперечення, контрарності, ранговості.

Ключові слова: префіксальна структурно-семантична модель, динаміка, ономасіологія.

Мигорян О. В. Диахронно-структурные характеристики отсубстантивных префиксально-ономасиологических категорий

В статье сделана попытка исследовать динамику продуктивности сочетаемости префиксов разных ономасиологических категорий с лексико-семантическими группами субстантивных производных основ на протяжении четырех периодов развития английского языка. Нами выделены продуктивные и непродуктивные структурно-семантические модели префиксальных производных в рамках ономасиологических категорий локативности, социативности, фазовости, партитивности, квантитативности, оценки, каузативности, отрицания, контрарности, ранговости.

Ключевые слова: префиксальная структурно-семантическая модель, динамика, ономасиология.

Migoryan O. V. Diachronic and Structural Characteristics of the Prefixal and Onomasiological Categories Formed by Substantive Basis

The article presents an attempt to investigate the dynamics of efficiency of prefixes of different onomasiological categories and substantive basis lexico-semantic patterns combinability during four periods of the English language development. Productive and nonproductive structural and semantic patterns of prefixal derivatives are singled out within onomasiological categories of Location, Sociation, Phase, Partitiveness, Quantitiveness, Value, Cause, Negation, Contrarity, Rank.

Key words: prefixal structural and semantic pattern, dynamics, onomasiology.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2013 р.

Прийнято до друку 28.02.2013 р.

Рецензент – к. філол. н., доц. Моїсеєнко О. Ю.

УДК 81'23:316.774

І. М. Осовська

**ВНУТРІШНЯ СТРУКТУРА КОНЦЕПТУ FAMILIE ЯК
МЕТАХТОНУ КОНЦЕПТОПОЛЯ FAMILIENBEZIEHUNGEN**

Дослідження дискурсів різних типів показують, що кожен з них, як правило, презентує відповідний семіотичний простір дискурсотвірних концептів [1; 2] – системорелевантне утворення, на основі якого виникає дискурсивна концептосистема в рамках соціодискурсивного паттерну [3]. Сукупність взаємно пов'язаних концептуальних сфер формують структуру концептуальної картини світу, дослідження якої є актуальним на тлі сучасної антропоцентричної парадигми.